

2.2 Intenzita vyjížděky z obcí

Podíl osob vyjíždějících za prací na celkovém počtu zaměstnaných osob vyjadřuje intenzitu vyjížděky za prací. Poměrně velké změny v počtu obcí a nemožnost přepočítat data o dojížděci na současnou územní strukturu neumožňují srovnat intenzitu vyjížděky za delší časové období. Data za rok 1991 jsou akceptovatelná s tím, že se dezintegrace týkaly pouze 1,3 % obyvatel kraje, a tudíž zvýšení intenzity vyjížděky vyvolané touto příčinou nepřesáhlo jeden procentní bod.

Tab. 2.5 Intenzita vyjížděky za prací v letech 1991 a 2001

Kraj, okres	Podíl vyjíždějících zaměstnaných osob z obce bydliště (v %)						Podíl vyjíždějících denně z úhrnu vyjíždějících z obce	
	celkem		muži		ženy		1991	2001
	1991	2001	1991	2001	1991	2001		
Kraj celkem	36,3	42,2	41,4	46,0	30,7	37,4	89,6	81,6
Chrudim	43,3	47,2	49,2	51,6	36,7	41,5	90,7	83,2
Pardubice	32,8	37,8	37,6	41,6	27,5	33,2	89,5	85,2
Svitavy	38,5	45,0	43,8	48,7	32,7	40,4	89,6	78,6
Ústí nad Orlicí	33,8	41,8	38,3	45,1	28,8	37,6	88,7	78,6

Celkově je podíl vyjíždějících za prací v kraji o 5,7 procentního bodu nad celostátním průměrem, vyšší je pouze ve Středočeském kraji (51,7 %) a ve Zlínském kraji (44,7 %). Také v rámci Pardubického kraje jsou patrné velké územní rozdíly v intenzitě vyjížděky, způsobené rozdílným podílem městského obyvatelstva. Zatímco ve městech Pardubického kraje byl podíl vyjíždějících za prací 27,3 %, v ostatních obcích kraje 67,5 %. V okrese Pardubice byla intenzita vyjížděky za prací o 9,4 procentního bodu nižší než v okrese Chrudim. Nejvíce se krajskému průměru blížil podíl vyjíždějících z obcí okresu Ústí nad Orlicí, ačkoli v roce 1991 byl ještě výrazně podprůměrný.

Intenzita vyjížděky mužů je sice v kraji vyšší než žen, avšak přírůstek intenzity vyjížděky mužů byl v období 1991 – 2001 nižší (4,6 procentního bodu u mužů a 6,7 procentního bodu u žen).

Značné rozdíly jsou v intenzitě vyjížděky **mezi jednotlivými obcemi v kraji**. Údaje o vyjížděci z jednotlivých obcí jsou uvedeny v přílohové tabulce A4. Více než 90 % zaměstnaných vyjíždělo v roce 2001 z 10 obcí, nejvíce z obcí Tetov (96,1 %), Vrážné (94,7 %), Suchá Lhota (92,5 %), Seč v okrese Ústí nad Orlicí (92,3 %) a Podůlšany (92,1 %). V této desítkce byla pouze jediná obec z okresu Chrudim, každý z ostatních okresů byl zastoupen třemi obcemi. Z dalších 95 obcí v kraji vyjíždělo 80,0 – 89,9 % zaměstnaných. Zatímco v okrese Pardubice se do této skupiny zařadilo 29 a v okrese Svítavy dokonce 31 obcí, z okresu Ústí nad Orlicí jich bylo pouze 15. Nejpočetnější (158) byla skupina obcí, ze kterých vyjíždělo 70,0 – 79,9 % zaměstnaných. Nejčastěji se tyto obce vyskytovaly na Pardubicku a na Chrudimsku. Obcí s podílem vyjíždějících 60,0 – 69,9 % bylo 111, nejvíce jich bylo na Ústeckoorlicku.

Méně než polovina zaměstnaných vyjížděla z 39 obcí, z nich bylo 13 v okrese Ústí nad Orlicí a pouze 4 z okresu Pardubice. Nejnižší podíl vyjíždějících byl zjištěn u měst Lanškroun (16,4 %), Pardubice (18,7 %), Hlinsko (19,5 %), Vysoké Mýto (20,7 %), Svítavy (20,9 %), Litomyšl (23,9 %) a Ústí nad Orlicí (24,4 %).

Mezi obcemi kraje byly zjištěny též rozdíly v zastoupení žen na celkovém počtu vyjíždějících. Mezi vyjíždějícími v roce 2001 převažovaly ženy ve 12 obcích a v dalších šesti obcích byl podíl stejný jako u mužů. Nejvyšší zastoupení měly ženy u vyjížděky z Banína (55,4 %), Vyšehněvic (55,3 %) a Úherčic (54,5 %). Podíl menší než 25 % měly ženy pouze ve 4 obcích kraje, přitom po jedné z každého okresu (Chotovice 19,4 %, Žlebské Chvalovice a Holotín 20,0 %, Píchovice 20,8 %).

Tabulka A4 v příloze poskytuje i údaje o **denní vyjížděci z obcí**. Z tabulky vyplývá, že z 6 obcí v kraji vyjížděli všichni vyjíždějící denně (Hodonín, Neratov, Přepychy, Třebosice, Vysoká a Želivsko). Méně než 75 % vyjíždějících cestovalo za prací jinak než denně z 33 obcí, z toho z 15 měst. Zatímco na Pardubicku byly takovéto obce pouze 2 a žádné město, na Svítavsku jich bylo 14, z toho 6 měst a na Ústeckoorlicku 12, z toho 7 měst. Nejnižší podíl denní vyjížděky byl zjištěn u Rabštejské Lhoty, Králík, Moravské Třebové, Holotína a Svítav.

Značné rozdíly v základních charakteristikách vyjížděky byly zjištěny při setřídění **obcí podle jejich velikosti**, vyjádřené počtem obyvatel. S rostoucí velikostí obce se intenzita vyjížděky za prací snižuje. Výjimku tvořila v roce 2001 velikostní kategorie 20 000 – 49 999 obyvatel, do které spadá pouze město Chrudim. Pro obyvatele Chrudimi (především pro muže) je atraktivní pestrá nabídka pracovních míst v krajském městě, které je poměrně blízko a s dobrou dopravní dostupností. V obcích do 1 000 obyvatel se příliš neliší intenzita vyjížděky mužů a žen (do jednoho procentního bodu), v obcích s 2 000 – 19 999 obyvateli je rozdíl 11 procentních bodů. V Chrudimi je rozdíl v intenzitě vyjížděky mužů a žen dokonce 15 procentních bodů.

Tab. 2.6 Vyjíždějící za prací podle velikostních skupin obcí

	Kraj celkem	v tom obce s počtem obyvatel								
		do 199	200 - 499	500 - 999	1 000 - 1 999	2 000 - 4 999	5 000 - 9 999	10 000 - 19 999	20 000 - 49 999	50 000 a více
Vyjíždějící za prací z obce bydliště¹⁾	107 223	5 416	18 699	21 779	15 445	11 070	10 083	11 340	3 734	9 657
muži	66 218	3 266	11 011	12 746	9 312	6 973	6 458	7 485	2 529	6 438
z nich vyjíždí (v %):										
do jiných obcí okresu	60,2	67,9	70,3	71,7	68,0	59,4	61,7	45,4	22,5	37,0
do jiných okresů kraje	11,8	12,5	9,8	8,2	10,3	11,3	8,1	18,6	36,1	10,9
do jiných krajů	17,8	12,7	12,2	12,5	13,6	20,2	18,7	24,5	19,6	34,9
ženy	41 005	2 150	7 688	9 033	6 133	4 097	3 625	3 855	1 205	3 219
z nich vyjíždí (v %):										
do jiných obcí okresu	70,1	76,0	80,2	80,8	78,1	66,5	69,5	51,3	24,6	41,5
do jiných okresů kraje	10,5	11,7	7,9	6,7	9,2	9,6	6,6	19,4	38,3	13,0
do jiných krajů	13,3	9,1	8,1	9,1	8,8	17,8	16,7	20,2	16,3	30,4
Podíl vyjíždějících zaměst. osob z obce bydliště (v %) v rámci ČR	41,9	77,0	73,2	68,1	60,4	46,9	31,4	23,2	26,5	18,3
muži	45,7	76,9	72,7	68,3	62,7	51,8	35,9	27,9	33,3	22,6
ženy	37,1	77,1	73,8	67,7	57,5	40,6	25,8	17,6	18,6	13,4
Denně vyjíždějící za prací z obce bydliště	80 561	4 546	15 431	17 680	12 266	8 258	7 051	6 779	2 306	6 244
Podíl vyjíždějících denně z úhrnu vyjíždějících (v %) v rámci ČR	81,6	88,8	87,9	86,2	84,9	81,0	77,6	66,9	78,6	77,5

¹⁾ včetně vyjíždějících s nezjištěným místem pracoviště

Specifické postavení Chrudimi je zřejmé i z porovnání podílu vyjíždějících podle prostorového typu vyjížděky. Město má nižší podíl vyjíždějících do jiných obcí okresu a výrazně nadprůměrný podíl vyjíždějících do jiných okresů kraje. Nejvyšší podíl vyjíždějících do jiných obcí okresu je u mužů i žen patrný ve velikostní skupině obcí s 500 – 999 obyvateli. V nejmenších obcích je podíl vnitrookresní vyjížděky nižší vzhledem k tomu, že řada z nich leží v okrajových částech jednotlivých okresů, odkud jsou často výhodnější podmínky pro vyjížděku mimo okres. U všech velikostních skupin obcí je vyšší podíl vnitrookresní vyjížděky žen v porovnání s vyjížděkou mužů. To potvrzuje skutečnost, že ženy častěji upřednostňují dojížděku na kratší vzdálenosti. U větších obcí se však ochota žen cestovat za prací na větší vzdálenosti zvyšuje. Zvláště patrné je to u měst s více než 10 000 obyvateli, z nichž vyjíždí vyšší podíl žen v porovnání s muži do jiných okresů kraje. Do jiných krajů převažuje vyjížděka mužů ve všech velikostních skupinách obcí.

Podíl vyjíždějících denně se snižuje s rostoucí velikostí obce vyjížděky. Zatímco z obcí do 200 obyvatel vyjíždělo denně 89 % všech vyjíždějících za prací, z měst s více než 10 000 obyvateli jich bylo 72 %. Právě ve městech se nejvýrazněji projevuje vliv toho, že část obyvatel byla sečtena mimo adresu trvalého pobytu a tyto osoby odpověděly na otázku, týkající se frekvence vyjížděky za prací, že vyjíždějí jinak než denně, týdně či 1 – 2x měsíčně.

Podíl denní vyjížděky je u žen vyšší než u mužů o 5 procentních bodů, větší rozdíl je ve velikostní skupině obcí s 500 – 999 obyvateli (6 procentních bodů), menší ve městech s 10 000 – 49 000 obyvateli (2 procentní body).